

-
12. Hansen G. Retrospection methods in translator training and translation research. – Journal of specialised Translation, Vol. 5, 2006. Retrieved from: http://www.jostrans.org/issue05/art_hansen.php.
 13. Kiraly D.C. A social constructivist approach to translator education. Manchester, St. Jerome Publishing, 2000 – 354 c.
 14. Nord C. Text Analysis in Translation: Theory, Methodology and Didactic. Application of a Model for Translation-Oriented Text Analysis – Amsterdam, Rodopi, 2005 – 286 p.
 15. Pym A. Redefining Translation Competence in an Electronic Age. In Defence of a Minimalist Approach. – Meta: Translators' Journal, Vol. 48.4, p. 78 – 97. Retrieved from:
 16. <http://www.erudit.org/revue/meta/2003/v48/n4/008533ar.pdf>.
 17. Schaffner C., Adab B. Developing Translation Competence. Philadelphia, John Benjamins Publishing Company, 2000 – 244 p.

УДК 378.147

Н. М. АЛЕКСАНДРОВА

МОДЕЛЬ ФОРМУВАННЯ УПРАВЛІНСЬКОЇ КУЛЬТУРИ МАЙБУТНЬОГО ВИКЛАДАЧА ЕКОНОМІКИ

Проаналізовано сутність процесу педагогічного моделювання й розроблено відповідну модель формування управлінської культури майбутніх викладачів економіки в процесі психолого-педагогічної підготовки в економічному університеті. Виокремлено, обґрунтовано та проаналізовано структурні складові моделі. Авторська структурно-функціональна модель формування управлінської культури майбутнього викладача економіки в університеті включає такі складові: цільова, теоретико-методологічна, мотиваційно-вольова, діагностична, змістова і організаційно-діяльнісна, результативна. Вказано, що моделювання навчального процесу детермінує процесуальні вимоги до організації навчально-пізнавального процесу у вищому навчальному закладі (ВНЗ).

Ключові слова: управлінська культура майбутнього викладача, модель формування управлінської культури, педагогічне моделювання, модель викладача, психолого-педагогічна підготовка викладачів, концептуальні підходи, принципи навчання.

Н. Н. АЛЕКСАНДРОВА

МОДЕЛЬ ФОРМИРОВАНИЯ УПРАВЛЕНЧЕСКОЙ КУЛЬТУРЫ БУДУЩЕГО ПРЕПОДАВАТЕЛЯ ЭКОНОМИКИ

Проанализированы сущность процесса педагогического моделирования и разработана соответствующая модель формирования управлеченческой культуры будущих преподавателей экономики в процессе психолого-педагогической подготовки в экономическом университете. Выделены, обоснованы и проанализированы структурные составляющие модели. Авторская структурно-функциональная модель формирования управлеченческой культуры будущего преподавателя экономики в университете включает следующие составляющие: целевая, теоретико-методологическая, мотивационно-волевая, диагностическая, содержательная и организационно-деятельностная, результативна. Указано, что моделирования учебного процесса детерминирует процессуальные требования к организации учебно-познавательного процесса в высшем учебном заведении.

Ключевые слова: управлеченческая культура будущего преподавателя, модель формирования управлеченческой культуры, педагогическое моделирование, модель преподавателя, психолого-педагогическая подготовка преподавателей, концептуальные подходы, принципы обучения.

N. ALEKSANDROVA

THE MODEL OF DEVELOPING MANAGERIAL CULTURE OF FUTURE TEACHER OF ECONOMICS

In the article the author analyzes the essence of the process of educational modeling and correspondingly works out the model of developing management culture of future teachers of Economics in the process of professional training of future lecturers at an Economic University. The author has identified, analyzed and

justified the structural components of the model. Accordingly, the author's structural-functional model of managerial culture of a future teacher of Economics at an Economic University includes the following components: goal, theoretical and methodological, motivational and volitional, diagnostic, content and organizational and productive. It has been stated, that the simulation of training process determines the procedural requirements for the organization of the educational process in higher education.

Key words: management culture of the future teacher, model of management culture formation, pedagogical modeling, model of a teacher, psycho-pedagogical training of teachers, conceptual approaches, principles of learning.

Освіта, як і будь-яка інша соціальна система, виживає лише в умовах безперервного саморозвитку. Розуміння цього зумовлено осмисленням глибокої суперечності між станом викладання й підготовкою майбутніх фахівців і загальною соціокультурною ситуацією, в якій опинилось людство на зламі ХХ–ХХІ ст. Глобальні проблеми, що охопили різні сфери буття суспільства, культури й моральності людини, вплинули на розуміння необхідності гуманітаризації всіх сфер соціального буття загалом і освіти зокрема. Зважаючи на це, розвиток освіти зумовлений сучасним станом основних сфер життєдіяльності нашого суспільства і є невід'ємною складовою гуманітаризації суспільної свідомості та соціальних взаємовідносин. Вирішення проблеми гуманітаризації освіти, реалізація гуманістичної спрямованості процесу навчання пов'язані зі становленням нового управлінсько-педагогічного мислення, формування управлінської культури викладача ВНЗ.

Розвиток суспільства у ринкових відносинах об'єктивно веде до підвищення ролі і значення загальнокультурної, професійно-управлінської підготовки майбутнього викладача, адже вона забезпечує можливість його адаптації і реалізації в нових соціальних умовах. Відтак сучасні науковці не припиняють пошуків й розробок моделей професійно-педагогічної підготовки майбутніх викладачів ВНЗ.

Проблемами моделювання педагогічних процесів займалися В. Бондар, Л. Даниленко, Г. Єльнікова, Л. Калініна, Н. Кузьміна, В. Маслов, В. Пікельна, С. Сисоєва.

Мета статті полягає у розробці та обґрунтуванні складових моделі формування управлінської культури майбутніх викладачів економіки у ВНЗ.

Формування у студентів управлінської культури ми розглядаємо як системний та керований процес, який становить взаємозв'язок цілей, змісту, методів, засобів і досягнутих результатів. Модель формування управлінської культури майбутнього викладача економіки трактуємо як метод вивчення, побудови і раціоналізації способів проектування та управління цим процесом. Його моделювання дозволило нам визначити мету психолого-педагогічної підготовки студентів, конкретизувати вимоги професії до особистості викладача активізувати процес самопізнання, самоосвіти майбутніх фахівців.

У наукових джерелах використовують поняття «модель» та «моделювання». Поняття «модель» ввів Г. Лейбніц, який розглядав її як інформаційний еквівалент конструйованого об'єкта з певною практичною метою. Зазвичай, під цим поняттям (лат. modulus – міра, зразок) розуміють схематичне зображення чи опис якогось явища, процесу у природі та суспільстві. Вагомий внесок у розробку ідей педагогічного моделювання та аналізу сутнісних характеристик моделі зробила В. Пікельна. Авторка розглядає її як процес і метод пізнання, форму і засіб наукового пошуку [5, с. 26].

Обґрунтовуючи доцільність застосування моделей, Л. Васильченко, С. Королюк і В. Штофф зазначають, що модель як системне явище дозволяє чітко визначити компоненти, які утворюють систему, та порівнювати їх, схематично зобразити між ними зв'язки, виявляти суттєві властивості, відносини, зміни та нову інформацію про об'єкт дослідження [3, с. 19; 4, с. 54].

В основу процесу моделювання покладена ідея дослідження об'єктів якогось явища або процесу з метою його пізнання для визначення або покращання його характеристик, раціоналізації способів їх побудови та управління ними.

Ми погоджуємося з висновком Л. Васильченко, що педагогічний аспект моделювання полягає у можливості визначити актуальні та перспективні завдання навчально-виховного процесу, науково обґрунтувати умови можливого зближення між імовірними, очікуваними і бажаними змінами об'єкта, який вивчається [3, с. 97].

З аналізу літератури ми можемо загалом зробити висновок, що моделювання – це метод пізнання та дослідження певного явища за допомогою моделі схематичного зображення всіх складових цього процесу.

Побудова моделі формування управлінської культури у студентів, як зазначають дослідники, потребує насамперед побудови моделі викладача. На основі моделі фахівця можна побудувати модель формування управлінської культури майбутнього викладача економіки, яка детермінує процесуальні вимоги до організації навчально-пізнавального процесу у вищому навчальному закладі [2, с. 240].

Спираючись на існуючий у наукових працях досвід моделювання процесу формування управлінської культури майбутнього фахівця у різних галузях (державного службовця, менеджера, керівника загальноосвітнього навчального закладу, вчителя), ми розробили авторську структурно-функціональну модель формування управлінської культури майбутнього викладача економіки в університеті, яка включає такі складові: цільова, теоретико-методологічна, мотиваційно-вольова, діагностична, змістова і організаційно-діяльнісна, результативна (див. рис. 1).

Зупинимося докладніше на характеристиці змісту кожної складової запропонованої моделі формування управлінської культури.

Цільова складова – спроектувати й обґрунтувати номенклатуру цілей і завдань методики формування управлінської культури викладача. Мета як системоутворювальна характеристика будь-якої діяльності є передбаченням у свідомості особистості результату, на здобуття якого спрямована її діяльність [1, с. 15].

Метою формування управлінської культури викладача економіки є очікувані зміни у свідомості та поведінці студентів, які відбуваються під впливом спеціально розроблених викладачем заходів і дій інтелектуального, організаційного та виховного характеру. Відтак загальною метою нашого дослідження є сформувати управлінську культуру у студентів – майбутніх викладачів економіки в процесі їхньої психолого-педагогічної підготовки в економічному університеті. Для досягнення окресленої мети ми маємо вирішити наступні завдання:

- сформувати у студентів – майбутніх викладачів економіки стійкий інтерес та емоційно-ціннісне ставлення до педагогічної діяльності;
- ознайомити студентів із сутністю та структурою управлінської культури викладача;
- актуалізувати потребу у студентів формувати управлінську культуру та сприяти усвідомленню ними значущості оволодіння нею для підвищення ефективності майбутньої управлінсько-педагогічної діяльності;
- допомогти студентам усвідомити свій реальний рівень сформованості управлінської культури;
- домогтися усвідомлення студентами сутності педагогічного управління та його функцій;
- дати студентам дидактико-управлінські знання;
- сформувати у майбутніх викладачів уміння планувати, мотивувати, організовувати, стимулювати, контролювати, аналізувати навчально-пізнавальну діяльність студентів;
- мотивувати й стимулювати прагнення майбутніх викладачів економіки до самовдосконалення, саморозвитку й самореалізації в процесі професійної діяльності;
- сприяти розвиткові управлінських рис та якостей особистості.

Мотиваційно-вольова складова моделі формування управлінської культури майбутніх викладачів економіки спрямована на актуалізацію потреби студента у необхідності власної готовності до управлінсько-педагогічної діяльності та активізацію мотивів учіння. Ця складова має сформувати позитивне, емоційно-ціннісне ставлення студентів до педагогічної діяльності і сприяти професійно вмотивованому залученню управлінських компетенцій та ціннісних орієнтацій при вирішенні ними навчальних та майбутніх освітньо-вихових завдань. Ефективність будь-якої діяльності залежить, передусім, від достатньо високого рівня мотивації, тому метою цього блоку є створення психологічного комфорту для студентів і викладача, ситуації взаємної зацікавленості та успіху.

Результатом реалізації вказаного блоку має бути прояв студентами мотивів формування у них управлінської культури, зокрема: прояв прагнення до отримання нової інформації,

ПРОФЕСІЙНА ОСВІТА

зацікавленість студентів у навчальному процесі, їх активність, творчість, відвідування занять, творчий підхід до виконання завдань, позитивні емоції від взаємодії (радість, впевненість, почуття задоволення, конструктивні сумніви). Мотиваційно-вольова складова нашої моделі передбачає добір мотивів і стимулів, які допоможуть налаштувати студентів на активну позицію у навчальному процесі. Ця складова реалізується через методи стимулювання та мотивації, а також інтерактивні методи, дискусійні форми взаємодії викладача і студентів.

Обґрунтування складових моделі формування управлінської культури студентів – майбутніх викладачів економіки в університеті вимагає аналізу існуючих у педагогічній теорії та практиці концептуальних підходів, принципів (теоретико-методологічна складова), що забезпечать реалізацію цього процесу під час їхньої психолого-педагогічної підготовки [1, с. 16].

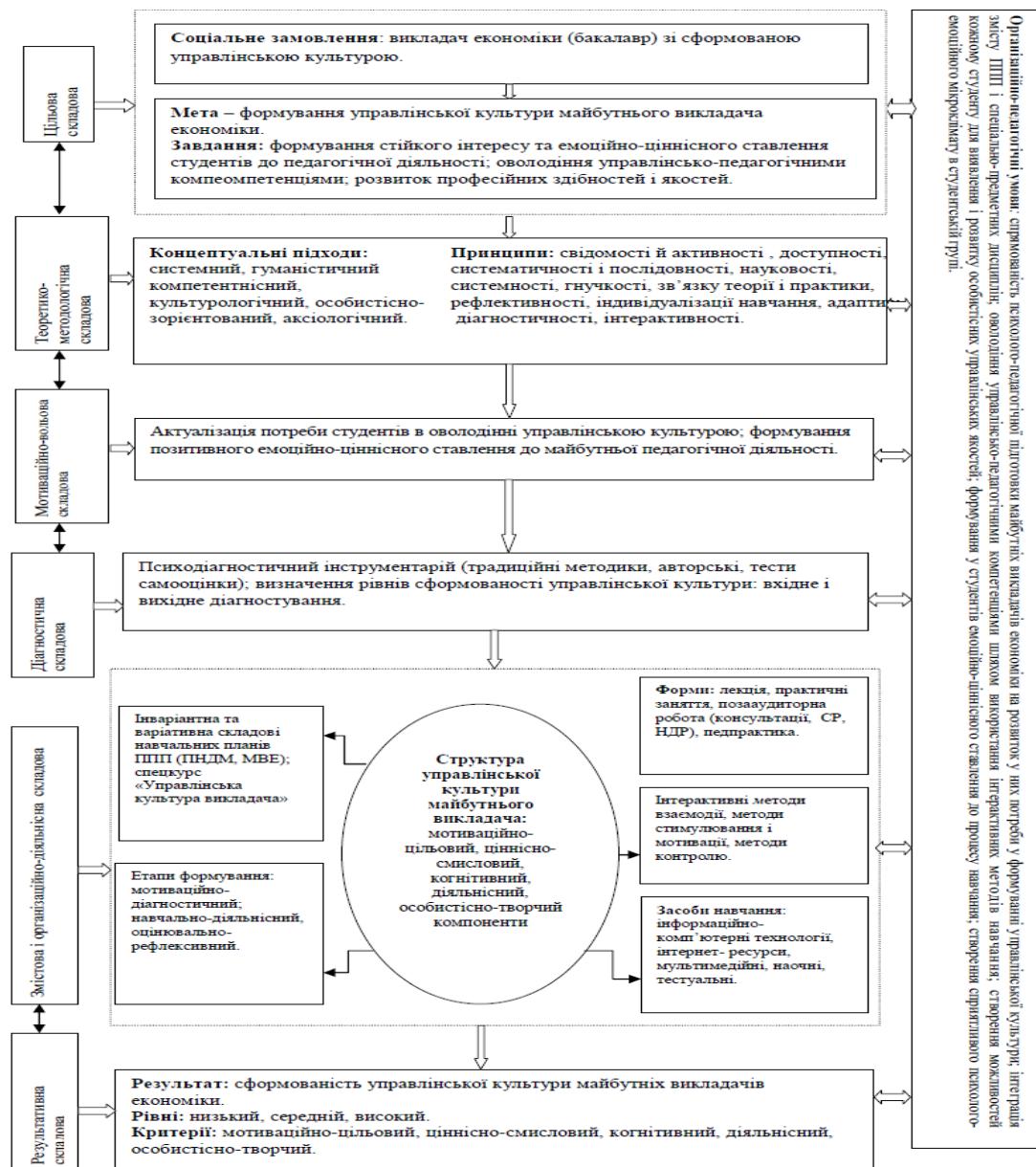

Рис. 1. Модель формування управлінської культури майбутніх викладачів економіки. Примітка: ППП – психолого-педагогічна підготовка; ПДНМ – психологія діяльності і навчальний менеджмент; МВЕ – методика викладання економіки; СР – самостійна робота; НДР – науково-дослідна робота.

Діагностична складова моделі передбачала використання методик, за допомогою яких було:

- визначено рівень розвиненості зазначених компонентів управлінської культури як особистісних якостей і здібностей майбутніх викладачів економіки;
- встановлено, як ці дані якості і здібності піддаються рефлексії студентами у професійній підготовці;
- визначено, яке місце займають зазначені якості та здібності як цінності у системі ціннісних орієнтацій майбутніх викладачів економіки.

Змістова складова моделі функціонально спрямована на оволодіння студентами знаннями різних дисциплін, що є основою управлінської діяльності викладача економіки. Вона передбачає теоретичну і практичну підготовку із психолого-педагогічних дисциплін та спеціальну підготовку.

Студенти оволодівають у процесі психолого-педагогічної підготовки загальнопедагогічними, психологічними знаннями і знаннями окремої методики, використовуючи які вони набувають здатність до здійснення управління навчальною діяльністю студентів. Мета теоретичної підготовки – озброїти студентів знаннями для вирішення завдань, пов’язаних з майбутньою управлінською діяльністю у середній чи вищій школі. Так, у ході вивчення різних дисциплін (ПДНМ, МВЕ) закладаються основи знань і вмінь для оволодіння студентами механізмом управління навчальною діяльністю, формуються вміння застосовувати теоретичні положення педагогіки, психології та методики викладання економіки. Проте можливості названих навчальних курсів обмежені часом та необхідністю вивчення інших теоретичних питань, пов’язаних з організацією навчання. Тому ми розробили навчальний курс «Управлінська культура викладача», що передбачає як теоретичну, так і практичну підготовку майбутніх викладачів економіки до управління навчанням.

Важливою складовою моделі є структура і форма вираження змісту цієї підготовки, тобто організаційно-діяльнісна складова. Розкриємо її зміст з урахуванням особистісно зорієнтованого підходу до організації навчання.

Нами виокремлено три етапи реалізації цієї складової: підготовчий, навчально-діяльнісний та оцінювансько-рефлексивний. Метою підготовчого етапу було забезпечення процесу формування загальних уявлень про управлінську культуру та її роль в ефективному управлінні навчанням. Навчально-діяльнісний етап – це власне психолого-педагогічна підготовка студентів, яка передбачає оволодіння студентами знаннями, управлінсько-педагогічними компетенціями у процесі вивчення ПДНМ, МВЕ та спецкурсу «Управлінська культура викладача», проходження педагогічної практики, написання курсової роботи, самостійну роботу, а також НДРС.

У дослідженні I. Підласого виокремлено такі структурні форми подання змісту навчання: лінійна (окрім частини навчального матеріалу утворюють неперервну послідовність тісно пов’язаних між собою ланок, які вивчаються протягом всього терміну навчання один раз); концентрична (одні й ті ж знання повторюються декілька разів у процесі вивчення, щоразу збагачуючись новою інформацією); спіральна (зміст вихідної проблеми розширяється і поглибується безперервно в процесі навчання) [6, с. 229–230]. Зважаючи на суб’єктивну новизну знань теорії педагогічного управління, обмеженість у часі, вимоги до рівня управлінської підготовки майбутнього викладача економіки, що визначені метою підготовки у цільовому компоненті, на нашу думку, для змісту підготовки майбутніх викладачів економіки доцільна лінійна структура.

Традиційною системою теоретичної і практичної підготовки студентів є лекції і семінари. Методи навчання як способи активної взаємодії викладача і студентів, організації пізнавальної діяльності вихованця, що ведуть його від незнання до знання, від невміння до вміння і дають змогу засвоїти конкретний зміст освіти [6, с. 111], повинні сприяти розвиткові спрямованості і внутрішньої активності, самостійності, прояву творчих здібностей студентів. Ми робили акцент на використанні активних методів навчання. Методологічну основу розробки інтерактивних методів і технологій навчання майбутніх викладачів складають наукові праці сучасних українських та зарубіжних педагогів: Ю. Бабанського, В. Біблера, І. Зязюна, В. Кларіна, Ст. Кові, К. Фопеля, та ін. Практичні та методичні розробки у цій галузі належать А. Гіну, В. Гузєєву, Л. Пироженко, О. Пометун, А. Фасолі.

Актуальність впровадження інтерактивних форм і методів навчання зумовлена тією обставиною, що в інформаційному суспільстві успіх формування та розвитку особистості майбутнього фахівця є результатом вмілого примноження і використання ресурсів інформації, обсяг якої зростає швидкими темпами. У зв'язку з цим більша увага приділяється інтерактивним методам, які сприяють швидкому й успішному поширенню ресурсів знань та їх упровадженню у професійне життя майбутніх викладачів. Вони передбачають самостійну діяльність та групову взаємодію, яку науковці розглядають як форму діалогового навчання.

До неімітаційних методів активного навчання відносять проблемну лекцію, практикум, дискусію, мозковий штурм. Неігрові (аналіз педагогічних ситуацій, педагогічних завдань) та ігрові (ігрове проектування, ділова гра, рольова гра, тренінг) методи становлять систему імітаційних методів активного навчання.

Практична підготовка може здійснюватися зачлененням студентів у практичну діяльність стосовно розробки різних матеріалів для управління навчанням (плани, конспекти уроків, матеріали для регулювання, контролю, корекції навчальної діяльності тощо), через спеціальну організацію практичних занять у формі рольових і ділових ігор.

На оцінюваньно-рефлексивному етапі підведено підсумки реалізації моделі формування управлінської культури майбутніх викладачів, а також проведено рефлексію вивченого матеріалу.

Успішна реалізація всіх етапів організаційно-діяльнісної складової моделі формування управлінської культури майбутніх викладачів неможлива без забезпечення викладачем певних умов. Враховуючи основні вимоги до побудови процесу формування управлінської культури з позицій системного та особистісно зорієнтованого підходів, визначено такі організаційно-педагогічні умови формування управлінської культури студентів – майбутніх викладачів економіки: спрямованість психолого-педагогічної підготовки майбутніх викладачів на розвиток в них потреби у формуванні управлінської культури; інтеграція змісту психолого-педагогічної підготовки спеціально-предметних дисциплін; оволодіння управлінсько-педагогічними компетенціями шляхом використання інтерактивних форм і методів навчання; створення кожному студенту можливостей для виявлення і розвитку особистісних управлінських якостей; формування емоційно-ціннісного ставлення до процесу навчання; забезпечення сприятливого психолого-емоційного мікроклімату.

Отже, формування у студентів управлінської культури розглядається як системний та керований процес, який становлять собою взаємозв'язок цілей, змісту, методів, засобів і досягнутих результатів. Реалізація методики формування управлінської культури майбутніх викладачів економіки відбувалася шляхом впровадження спеціально розроблених і підібраних завдань та організаційних форм у навчально-пізнавальний процес. Вона спрямована на реалізацію моделі формування управлінської культури.

Перспективи подальших наукових досліджень вбачаємо в розробці методики формування управлінської культури студентів – майбутніх викладачів економіки.

ЛІТЕРАТУРА

1. Александрова Н. М. Концептуальні підходи до формування управлінської культури / Н. М. Александрова // Наукові записки Ніжинського державного університету імені Миколи Гоголя: Серія: Психологічно-педагогічні науки. – 2013. – № 3. – С. 13–18.
2. Александрова Н. Модель викладача, що володіє управлінською культурою // Гуманітарний вісник ДВНЗ «Переяслав-Хмельницький ДПУ ім. Г. Сковороди». — Додаток 2 до вип. 35. Т. IV (16): тематичний випуск «Міжнародні Челпанівські психологічно-педагогічні читання». – К.: Гнозис, 2015. – С. 238–245.
3. Васильченко Л. В. Формування управлінської культури керівника школи в системі післядипломної педагогічної освіти: дис. ... канд. пед. наук: 13.00.04 / Л. В. Васильченко. – Тернопіль, 2006. – 249 с.
4. Королюк С. В. Розвиток управлінської культури керівника загальноосвітнього навчального закладу: монографія / С. В. Королюк. – Полтава, 2007. – 168 с.
5. Піkel'nya B. C. Управління школою у 2 ч. / B. C. Піkel'nya:—Х.: Вид. група «Основа», 2004. – 180 с.
6. Подласый И. П. Педагогика: новый курс: учебник для студ. высших учеб. заведений / И. П. Подласый. – М.: Гуманит. изд. центр «ВЛАДОС», 2008. – Кн. 1. – 576 с.

REFERENCES

1. Aleksandrova N. M. Konceptualni pidxody do formuvannya upravlinskoyi kultury [Methodological approaches to cultivating the lecturer's managerial culture] / N. M. Aleksandrova // Naukovi zapysky

- Nizhynskogo derzhavnogo universytetu imeni Mykoly Gogolya: Seriya: Psixologo-pedagogichni nauky. – 2013. – # 3. – P. 13–18.2.
2. Aleksandrova N. Model' vy'kladacha, shho volodiye upravlinskoyu kul'turoyu [The model of the Lecturer with developed managerial culture] // Gumanitarnyj visnyk DVNZ «Pereyaslav-Xmelnyczkyj DPU im. G. Skovorody». — Dodatok 2 do vy' p. 35. T. IV (16): tematy chnyj vypusk «Mizhnarodni Chelpanivski psixologo-pedagogichni chytannya». — K.: Gnozy's, 2015. — P. 238–245.
 3. Vasylchenko L. V. Formuvannya upravlinskoyi kultury' kerivnyka shkoly v systemi pislyady plomnoyi pedagogichnoyi osvity [Forming the teacher's managerial culture]: dys. ... kand. ped. nauk: 13.00.04 / L. V. Vasylchenko. — Ternopil, 2006. — 249 s.
 4. Korolyuk S. V. Rozvytok upravlinskoyi kul'tury kerivnyka zagalnoosvitnogo navchальнogo zakladu [the development of the head master's managerial culture]: monografiya / C. V. Korolyuk. — Poltava, 2007. — 168 s.
 5. Pikelna V. S. Upravlinnya shkoloyu u 2 ch. [School management] / V. S. Pikelna:—X.: Vyd. grupa «Osnova», 2004. — 180 s.
 6. Podlasyj I. P. Pedagogika: novyj kurs: uchebnik dlja stud. vysshih ucheb. zavedenij [Pedagogy: a course book for students of higher education] / I. P. Podlasyj. — M.: Gumanit. izd. centr «VLADOS», 2008. — Kn. 1. — 576 s.

УДК 378.147

Н. В. КАЛАШНИК

ЗАСТОСУВАННЯ МІЖКУЛЬТУРНОГО ТРЕНІНГУ У ФОРМУВАННІ МІЖКУЛЬТУРНОЇ КОМУНІКАТИВНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ІНОЗЕМНИХ СТУДЕНТІВ – МАЙБУТНІХ МЕДИКІВ

Розкрито зміст понять «міжкультурна комунікативна компетентність», «тренінг» і «міжкультурний тренінг». Обґрунтовано необхідність проведення тренінгу з метою формування міжкультурної комунікативної компетентності студентів-іноземців медичного фаху. З'ясовано актуальність і сутність міжкультурного ділового спілкування як предмета тренінгових занять. Вказано види міжкультурного тренінгу, визначено етапи його проведення. Відзначено, що результативне проведення тренінгу забезпечується інтеграційним підходом. Подано методичні рекомендації стосовно підготовки до міжкультурного тренінгу і його здійснення.

Ключові слова: міжкультурна комунікативна компетентність, тренінг, міжкультурний тренінг, міжкультурне ділове мовлення, іноземний студент.

Н. В. КАЛАШНИК

ПРИМЕНЕНИЕ МЕЖКУЛЬТУРНОГО ТРЕНИНГА В ФОРМИРОВАНИИ МЕЖКУЛЬТУРНОЙ КОММУНИКАТИВНОЙ КОМПЕТЕНТНОСТИ ИНОСТРАННЫХ СТУДЕНТОВ – БУДУЮЩИХ МЕДИКОВ

Раскрыто содержание понятий «межкультурная коммуникативная компетентность», «тренинг» и межкультурный тренинг». Обоснована необходимость проведения тренинга с целью формирования межкультурной коммуникативной компетентности иностранных студентов медицинского профиля. Очерчена актуальность и сущность межкультурного делового общения как предмета занятий по тренингу. Указаны виды межкультурного тренинга, определены этапы его проведения. Отмечено, что результативное проведение тренинга обеспечивается интеграционным подходом. Даны методические рекомендации по подготовке к межкультурному тренингу и его осуществлению.

Ключевые слова: межкультурная коммуникативная компетентность, тренинг, межкультурный тренинг, межкультурное деловое общение, иностранный студент.